

Maatschappijleer (nieuwe stijl en oude stijl)

Examen HAVO

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

20 | **01**

Tijdvak 1
Maandag 28 mei
13.30 – 16.30 uur

Bronnenboekje

'Politieonele drijfjacht ongeoorloofd'

Een meerderheid in de Tweede Kamer steunt de fouilleringsactie van de politie in de Millinxbuurt, evenals de bevolking van deze 'slechtste wijk van Rotterdam'. Maar de rechtsgeleerden denken er anders over. 'Een hele wijk controleren gaat niet.'

Van onze verslaggever
10 Mark van Driel

AMSTERDAM / DEN HAAG
Strafrechtsgeleerden en advocaten reageren met gemor op de grootscheepse
15 fouilleringsactie in de Rotterdamse Millinxbuurt. Ze vinden dat de politie de grenzen van de wet heeft overschreden door bewoners van de achterstandswijk zonder aanzien des persoons te fouilleren
20 op wapens. Advocaat O. Hammerstein, tevens voorzitter van de Coornhertliga, noemt de actie waarbij 150 man zijn ingezet, 'een politieonele drijfjacht.'
Een meerderheid in de Tweede Kamer
25 steunt de actie, die is geïnitieerd door de ministers Korthals van Justitie en Peper van Binnenlandse Zaken. Net als de inwoners van de Millinxbuurt, achten de Kamerleden de proef nuttig. Afgelopen
30 vrijdag werden er in de Millinxbuurt 33 arrestaties verricht en vijf vuurwapens in

beslag genomen. Peper en Korthals hebben al aangekondigd dat er in andere steden vergelijkbare acties zullen volgen.
35 De rechtsgeleerden vinden de voornemens van de ministers onbegrijpelijk. 'Een hele wijk controleren gaat niet, ook al keuren de bewoners het zelf goed', zegt de Amsterdamse hoogleraar S. Stolwijk.
40 De strafrechtdeskundigen vinden de uitleg die Peper en Korthals hebben gegeven over de fouilleringsactie, mager. De ministers redeneren dat de bevoegdheden van de politie ruimer zijn geworden door
45 enkele arresten van de Hoge Raad. Daaruit zou blijken dat er voor agenten zoveel dreiging uitgaat van het vermoeden dat iemand een wapen bezit, dat fouillering is geoorloofd.

50 Juristen wijzen fouilleringsactie Millinxbuurt af

Die interpretatie zint Stolwijk niet. 'Als er
55 in een bus is geschoten, mag elke passagier worden gefouilleerd, zegt de Amsterdamse hoogleraar. 'Als er een schietpartij is, kan de politie een buurt afzetten, maar fouilleren als er niets is
60 gebeurd? Dat zit juridisch op de rand, of eigenlijk er overheen.'

bron: de Volkskrant van 30 november 1999

'Millinxactie gerechtvaardigd'

Grenzen aftasten van wat de politie mag is nuttig in wijken met extreme overlast

Van onze verslaggever

ROTTERDAM – Het openbaar ministerie (OM) vindt de politieactie in de Rotterdamse Millinxbuurt goed te verdedigen. In een door misdaad
5 geplaagde buurt, waar veel wapenmisbruik plaatsvindt, is iedereen potentieel wapenbezitter, zei officier van justitie P. Oskam.
(...)

10 De bedoeling van de actie was een rechterlijke uitspraak te krijgen over de grenzen van de Wet wapens en munitie. Het OM wil de politie zo meer mogelijkheden geven om in situaties van
15 extreme overlast kordaat op te treden.

bron: Trouw van 22 december 1999

Officier Oskam is het niet eens met de kritiek van veel rechtsgeleerden. Hij gebruikte eerdere rechtbankuitspraken om de rechtmatigheid van de actie aan te
20 tonen. Zo is het volgens hem wel vaker voorgekomen dat mensen in bijvoorbeeld dubieuze horecagelegenheden werden gefouilleerd op het bezit van vuurwapens, zonder redelijke verdenking tegen
25 individuele personen. Het feit dat ze zich in die bepaalde gelegenheid ophielden was al voldoende. In de Millinxbuurt ging het echter om een actie in de openbare ruimte.

Actie Millinxbuurt onrechtmatig

Rechter: iedere wijkbewoner controleren op wapens mag niet

Van onze verslaggevers

ROTTERDAM – De actie waarbij de politie november vorig jaar de Rotterdamse Millinxbuurt afsloot en iedere passant fouilleerde op
5 wapenbezit, was onrechtmatig. De Rotterdamse rechtbank bepaalde gisteren dat de Wet wapens en munitie onvoldoende grond biedt voor dergelijke acties.

10 (...) VVD-kamerlid A. Nicolai vindt het hoog tijd dat de bevoegdheden van de politie worden uitgebreid. Dat door een nieuwe wet mensen ongelijk zullen worden
15 behandeld, noemt de VVD'er onzin. 'Natuurlijk moeten we voorzichtig zijn om een wijk binnen te vallen, maar het moet wel mogelijk zijn. Dat het

bron: naar Trouw van 5 januari 2000

discriminatie in de hand werkt, vind ik
20 overdreven. Moeten we dan alleen voor het beeld ook wat welgestelde wijken binnenvallen? Trouwens: de inwoners van de Millinxbuurt hebben er zelf geen moeite mee. De kritiek komt vooral van
25 mensen die juist niet in de wijk wonen.' GroenLinks is tegen verruiming van de bevoegdheden van de politie. Kamerlid F. Halsema vindt de actie in Rotterdam een goedkope methode om de wijk schoon
30 te vegen. 'De politie had ook de mensen die een wapen hebben kunnen opsporen, maar dat kost tijd en geld. Nu gebruikt de overheid haar macht om alle mensen te fouilleren, dat mag niet volgens de wet',
35 zegt Halsema.

Internet ingezet tegen studiehuis

Het studiehuis moet op de schop, vinden zeven vwo-ers in Vlaardingen. Binnen een week mobiliseerden ze via internet 6.000 scholieren voor een landelijke staking op 6 december.

VLAARDINGEN, 20 NOV. Ze worden
5 gebruikt als proefkonijnen, zeggen de
zeven leerlingen. “We moeten ons redden
in dat studiehuis”, zegt Rianne van
Gelderen (16). In september zijn zij, met
alle vierde klassers, begonnen aan de
10 vernieuwde examenprogramma’s voor
havo en vwo. Van Gelderen somt op: 14
vakken, 50 uur schoolwerk per week,
verplicht examen wiskunde, vreemde
talen en twee nieuwe vakken,
15 kunstzinnige vorming en algemene
natuurwetenschappen, waar je ‘niets’ aan
hebt. “En we moeten ook weken vooruit
plannen.” Maar er is hoop. Op hun oproep
via internet om op 6 december tegen het
20 studiehuis te demonstreren in Den Haag
kregen ze binnen een week 6.000
e-mailtjes.
Marc Gebuis (15) is de whizzkid. Hij
ontwierp een website met verschillende
25 ‘links’. Zelf geleerd, met software van
Microsoft. In de mediatheek van het
Aquamarijn College in Vlaardingen – het
epicentrum van de protestbeweging –
toont hij de programmeringscodes van

30 een ‘link’. Iedereen kan zich aanmelden
voor de staking en een stakingsposter
downloaden van de actie-site
(www.staking.cjb.net). Die hangen
inmiddels overal in het land. De staking is
35 de eerste landelijke scholierenactie tegen
een inhoudelijke onderwijsvernieuwing
ooit in Nederland. Het onbehagen over de
vernieuwing leeft niet alleen bij
leerlingen. Gevestigde organisaties, zoals
40 de lerarenbond AOb en ‘Ouders en Co’,
steunen de stakers. De kloof tussen de
middelbare school en hbo of universitaire
opleidingen die door het studiehuis moest
worden overbrugd, is simpelweg
45 verschoven naar de overgang van de
derde naar de vierde klas, zegt havo-4
leerling Addie van den Berg (17) in
Vlaardingen. “Vroeger verzoop je op de
universiteit of hogeschool als bleek dat je
50 je studietijd niet kon plannen. Nu verzuip
je in de vierde klas. Veel vwo-ers zeggen
nu dat ze naar de havo willen. De
overheid heeft liever dat wij stranden,
omdat een mislukte scholier goedkoper is
55 dan een mislukte student.”

bron: NRC Handelsblad van 20 november 1999

Adelmund draait maatregelen terug Studiehuis havo en vwo blijft intact

Door onze redactie onderwijs
DEN HAAG, 14 JAN.

Staatssecretaris Adelmund (Onderwijs) draait de voorgestelde maatregelen terug om de vernieuwde eindexamenprogramma's voor havo en vwo te verlichten. Het zogenoemde studiehuis blijft hierdoor intact.

Het nieuwe examenvak algemene
5 natuurwetenschappen (ANW) en de talen
Frans en Duits worden geen keuzevak,
maar blijven verplicht. Scholen mogen
die vakken wel minder zwaar maken. Dat
is de uitkomst van het overleg dat
10 Adelmund gisteren had met de
onderwijsbonden, rectoren en
schoolbesturen. De ministerraad zou zich
vanmiddag over de nieuwste plannen van
Adelmund buigen.
15 De maatregelen had zij op 14 december
aangekondigd, na een massale
scholierenstaking tegen het 'studiehuis',
dat te zwaar zou zijn. Twee dagen later
keurde de Tweede Kamer de maatregelen
20 goed. Maar scholen en leraren waren
woedend omdat ze de maatregelen
onuitvoerbaar achtten en omdat er met
hen geen overleg was geweest. Zij
oefenden grote druk uit op Adelmund om

25 haar maatregelen terug te draaien. Ook nu
steunt de Tweede Kamer de ommezwaai
van de staatssecretaris.
De universiteiten zijn tot nu toe tevreden
over het verzwaarde examenprogramma
30 en waren woedend toen Adelmund
plotseling het programma verlichtte.
Scholen waren boos omdat ze midden in
het jaar ingewikkelde roosters moesten
omgooien. En omgeschoolde leraren,
35 omdat ze hun gezag in de klas ondermijnd
zagen nu de politiek ineens zei dat
leerlingen hun vak konden laten vallen.
Scholier Marc Gebuis uit Vlaardingen en
een van de organisatoren van de
40 scholierenstaking, is redelijk optimistisch
over de nieuwste maatregelen. "Onze
belangrijkste eis was dat de studielast van
de tweede fase verlicht werd. Dat lijkt
ook het uitgangspunt van Adelmund te
45 zijn."

bron: NRC Handelsblad van 14 januari 2000

Kok bepleit verplichte opvoedles voor ouders Tegen jeugdcriminaliteit

DEN HAAG (GPD) – Premier Kok vindt dat ouders van criminele kinderen verplicht moeten worden een opvoedcursus te volgen. Hij heeft hierover een gesprek gehad met Justitie-minister Korthals, die laat uitzoeken of zo'n maatregel haalbaar is.

5 Dit zei minister-president Kok gisteren in het actualiteitenprogramma Netwerk. Uit een onderzoek van het bureau Intomart blijkt dat 68 procent van de Nederlanders positief staat tegenover een verplichte
10 opvoedcursus voor ouders van probleemkinderen. Tegen is 28 procent. Premier Kok ziet voordelen van zo'n verplichte cursus, die in Engeland al bestaat. 'De oorsprong van de ellende van
15 probleemkinderen kan soms in het gezin liggen. Het gaat daarbij om gezinnen die bijvoorbeeld sociaal niet functioneren, armoede kennen, verpauperen of gebroken zijn.' Hij meent dat een rechter,
20 die in contact is gekomen met een jeugdig crimineeltje, de mogelijkheid moet krijgen ouders te dwingen opvoedlessen te gaan volgen. 'Ik weet niet of zo'n maatregel ook technisch is te realiseren,
25 maar de basisgedachte hierachter vind ik positief', aldus de premier. Het idee om een avondklok voor kinderen in te stellen, eveneens een maatregel die in Engeland al kan worden genomen,
30 wijst Kok van de hand. Hij meent dat, indien kinderen 's avonds laat op straat

komen, er eerst een taak ligt bij ouders, politie en hulpverleners. 'Die moeten dan uitzoeken waarom het kind niet thuis is.'
35 CDA-fractieleider De Hoop Scheffer heeft al eerder gepleit voor gedwongen opvoedcursussen in een aantal gevallen. Ook is de CDA-fractieleider voorstander van een avondklok voor kinderen. Uit de
40 Intomart-enquête blijkt dat 53 procent tegen een avondklok is. Voor is 43 procent. Uit cijfers van de politie in Den Haag en Rotterdam blijkt dat het aantal kinderen
45 jonger dan twaalf jaar dat strafbare feiten pleegt, enorm stijgt. De politie in Den Haag en Rotterdam heeft in de eerste helft van dit jaar al dubbel zoveel kinderen aangehouden als in de eerste
50 helft van vorig jaar. In Den Haag ging het om ruim tweehonderd jonge kinderen, in Rotterdam om zeshonderd. Volgens Kok hebben ouders én de overheid een belangrijke rol in het opvoeden van
55 kinderen. 'Het is een belangrijk punt voor ouders om mensen vanaf de geboorte normen en waarden bij te brengen. De overheid mag hierin niet passief blijven.'

bron: *Tubantia* van 22 september 1999

Opgave 4 Allochtone jongeren

Hieronder staat een gedeelte van een gesprek met A. Aboutaleb, directeur van het multicultureel centrum Forum, naar aanleiding van een onderzoek naar de positie van etnische minderheden.

tekst 7

Gesprek met de directeur van het multicultureel centrum Forum

Marokkaanse en Turkse jongeren vallen vaker af en volgen lagere opleidingen. Surinaamse jongeren doen het beter, maar nog lang niet zo goed als autochtonen. Wat is de verklaring voor deze driedeling?

“Op de school van mijn dochter zit een jongetje dat geen woord Nederlands sprak toen hij begon. En hij is in Nederland geboren! Je zou verwachten dat kinderen die in Nederland geboren zijn geen taalachterstand hebben. Maar dat hebben ze wél. Ze komen met een achterstand van 2.000 woorden op de basisschool en gaan er met een achterstand van 8.000 woorden vanaf. Logisch dat ze op de middelbare school slecht scoren of afhaken.”

Zijn er andere verklaringen?

20 “Er is een behoorlijk gezagsprobleem in Marokkaanse gezinnen. Sommige jongens worden zo losgelaten dat ze op hun dertiende denken dat ze volwassen zijn.

25 Ze reageren dan totaal niet meer op vermaningen van hun ouders. Als docenten de ouders aanspreken en zeggen dat hun kind zich misdraagt, moeten die ouders toegeven dat ze eigenlijk niets

30 meer te zeggen hebben over hun zoon van vijftien. En het analfabetisme is hoog, vooral in Marokkaanse gezinnen. Thuis is er geen krant, geen boek. Ouders kunnen hun kinderen niet helpen met huiswerk en

35 hebben ook de morele autoriteit niet om te zeggen: ‘je moet goed presteren op school’.

bron: NRC Handelsblad van 29 maart 1999

tekst 8

Marokkaanse jeugd krijgt last van stigma

Van onze verslaggever

AMSTERDAM – Marokkaanse jongeren in Amsterdam worden in toenemende mate gediscrimineerd bij sollicitaties of bij het zoeken van woonruimte. Ook worden ze gepest op school of werk.

Door de uitspraken van politie en stadsbestuur en de mediaberichten over Marokkaanse jongeren worden ze benadeeld door hun afkomst. Dat melden welzijnsorganisaties in de hoofdstad die werken met deze groep.

Brian (18) kreeg de kous op z’n kop toen hij een kamer zocht. Een collega van hem in de supermarkt tipte hem dat haar vriendin wel wat had. Maar op de afgesproken tijd kwam die niet opdagen. Toen hij daarover klaagde bij z’n collega, zei die: ‘Ach, jullie Marokkanen komen toch nooit jullie afspraken na!’ “Dat kraakt je”, zegt hij. Inmiddels is hij dakloos. De krantenkoppen over Marokkanen slaat hij over. “Ze zijn toch

alleen maar negatief.”

H. Blomsma van de Stichting Hulp aan Marokkaanse Jongeren zegt dat hij steeds meer moeite heeft bij het vinden van banen. “De Marokkaanse jeugd heeft er heel veel last van”, bevestigt buurthuiswerkster Rafia Aallouch uit Overtoomse Veld, waar vorig jaar een rel plaatsvond. “Heel veel jongeren zijn afgewezen voor een baan omdat ze uit deze buurt komen. Bij een sollicitatie voor magazijnbediende eist de werkgever al een verklaring van goed gedrag. En een meisje dat begonnen was bij Blokker moest op haar derde dag haar tas openen. Ze weigerde, omdat de Nederlandse meiden dat ook niet hoeven en is weggegaan. Ik hoor zulke verhalen ook uit de rest van Amsterdam. Omdat een kleine groep jongeren crimineel is, wordt de hele gemeenschap erop aangekeken. Het is heel triest.”

bron: Trouw van 23 januari 1999

Fragment uit het Handboek Minderheden 1998

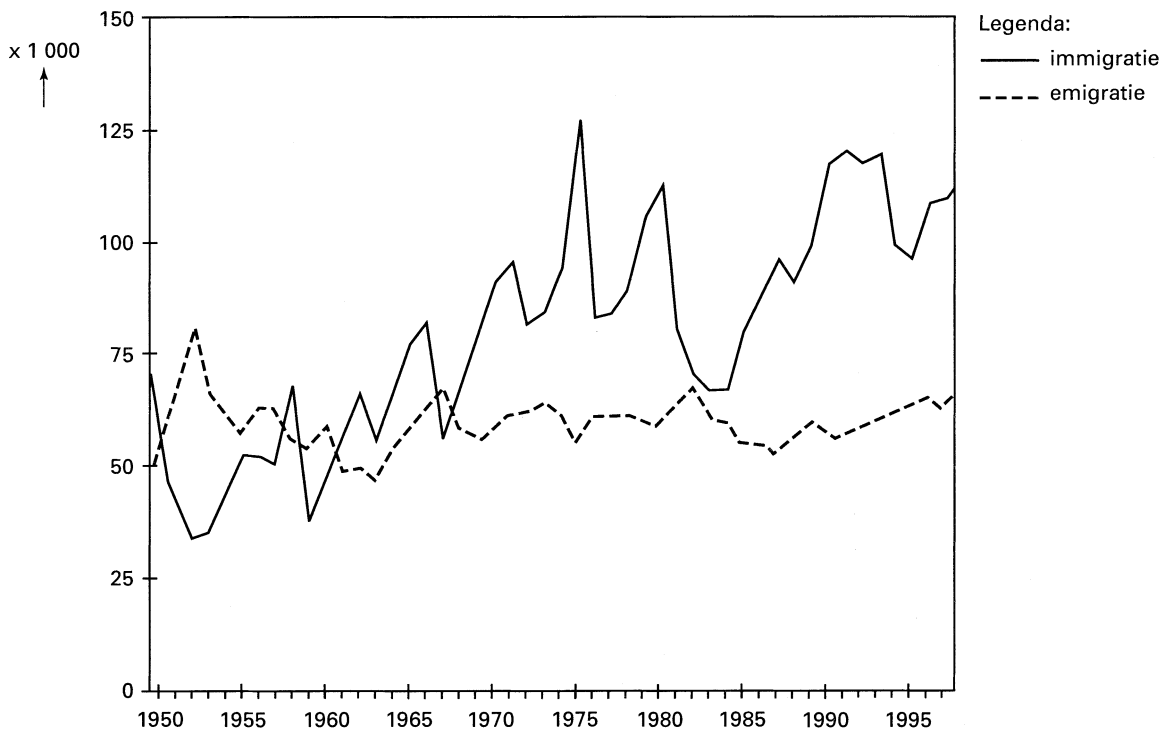
(...) Bovendien bevindt een groot deel van de nog jeugdige tweede generatie zich intussen in het onderwijs of zelfs op de arbeidsmarkt. Verwacht mag worden dat deze generatie zich een betere positie weet te verwerven dan de eerste generatie, die immers de vanzelfsprekende nadelen van de feitelijke migratie moest overwinnen. Doordat de tweede generatie hier is

'geboren en getogen', mogen haar betere integratiekansen worden toegedicht. Ook in dit opzicht is de vergelijking van mannen en vrouwen uit dezelfde etnische minderheidsgroepen belangwekkend. De vergelijking spitst zich toe op de onderwijs- en de arbeidsmarktpositie. Tevens kijken we naar de sociale contacten.

bron: *Handboek Minderheden, 1998*

Opgave 5 Immigratie en emigratie

grafiek 1

Einde